

Salon kaupunki 13.10.2020, kehittämispäällikkö Janne Hyvärinen ja työllisyyspalveluiden esimies Minna Virta

Asiantuntijalausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021 (HE 146/2020 vp)

Salon kaupunki kiittää mahdollisuudesta saada lausua asiasta.

Hallituskauden aikana toteutetaan taloutta vahvistavia työllisyystoimia, joiden tavoitteena on saavuttaa merkittäviä työllisyysvaikutuksia. Yhtenä toimenpiteenä työllisyyden kuntakokeilut käynnistyvät 1.1.2021. Työllisyyden kuntakokeilut käynnistyvät tilanteessa, jossa työttömyyden kasvu ja työmahdollisuuksien kaventuminen näyttäytyvät todennäköisiltä koronatilanne ja sen vaikutuksen huomioiden.

Työllisyyden kuntakokeiluun siirtyy kohderyhmää, jolla on usein suurimmat haasteet päästä ja kiinnittyä työmarkkinoille. Salon, Marttilan ja Kosken Tl. työllisyyden kuntakokeilu perustuu omavalmentajamalliin, jossa omavalmentajalla on tietty määrä asiakkaita ja hän vastaa näiden asiakkuuksien etenemisestä eri palveluissa. Omavalmentajia on eri asiakaskohderyhmille. Palveluntuottaja voi olla kokeilun sisällä tai alueen verkostotoimijoissa mukana. Olennaista on se, että kaikille asiakkaille pystytään aktiivisesti ja tehokkaasti hakemaan ratkaisuja heidän tilanteeseensa.

Salon kuntakokeilu pitää hyvänä siirtymistä kohti pohjoismaista työvoimapalvelujen mallia, koska siinä on samoja elementtejä kuin kuntakokeilussamme. Asiakastyötä tekevän henkilöstön lisääminen on avainasemassa, koska työnhakijat kaipaavat henkilökohtaista palvelua. Hallituksen suunnitelma TE-palveluiden lisäresurssien suhteen ovat hyviä, kunhan toiminta ja asiakaspalvelu myös TE-palveluissa on vaikuttavaa ja tehokasta.

Moniammatillisella toiminnalla ja asiakaslähtöisellä palvelumallilla työnhakijapalveluiden vaikuttavuutta saadaan lisättyä. Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on jo sinällään oikeanlainen tapa toimia. Palveluiden vaikuttavuus syntyy siinä, ettei ole monia eri toimijoita tai luokkia, joiden palveluissa työtön asiakas liikkuu. Työllisyyspalveluiden asiakkaat ja asiakkaiden haasteet ovat tänä päivänä toisinaan hyvin moninaisia ja kompleksisia – sellaisia, joihin ei suoralta kädeltä heti löydy ratkaisua. Pitkittyneet työttömyysjaksot tekevät työttömien haasteista vaikeampia ja usein tilanteessa tarvitaan myös sote-palveluiden yhteensovittamista. Tulevat sote-ratkaisut voivat siten vaikuttaa myös kuntakokeiluihin.

Hallituksen esityksessä TE-toimistojen toimintamenoihin ehdotetaan työllisyyden kuntakokeiluun 1,1 milj. euron lisäystä. Koko maan mittaluokassa taloudelliset panostukset jäävät työllisyyden kuntakokeilujen näkökulmasta olemattomiksi.

Työllisyyden kuntakokeiluiden toteutukseen ei ole sinällään varattu valtion hankerahaa kunnille. Kuntiin saadaan TE-toimistojen henkilöstöä ja oikeus käyttää asiakkaiden työllistymisen edistämiseen suunnattuja määrärahoja. Kuntien talouden nykytilan haasteet näyttäytyvät myös kuntakokeilujen alkaessa resursoinnin haasteina. Tilannetta hankaloittaa entisestään se, että työttömyyden kasvu ja erityisesti vaikeimmin työllistyvien työnhakijoiden työllisyyden heikentyminen näkyvät kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kasvuna.

Toisaalta kuntakokeilu antaa hyvät mahdollisuudet työmarkkinatukimenojen pienentämiseen kunnissa. Tämä tilanne tuo kuntanäkökulmasta painetta kokeilujen resursoinnille ja toteutukselle. Mikäli kokeiluissa mukana olevien kuntien työmarkkinatukimaksut poistettaisiin kokeilun ajaksi, voitaisiin kokeilun kohderyhmän palveluihin ja työllistymisen edistämiseen panostaa aivan erityisellä tavalla.

Palkkatukisäännösten uudistaminen kannustaa työnantajia palkkatuen hyödyntämiseen. Palkkatuen selkeyttäminen ja tason kasvattaminen työnantajille nähdään kuntakokeilussa hyvänä, koska se voi lisätä työnantajien kiinnostusta tukeen ja siten auttaa vaikeimmin työllistyviä pääsemään työelämään.

Työnteon kannustimia on syytä edelleen vahvistaa ja työnteon pitäisi aina olla se paras ja kannattavin vaihtoehto. Erityisesti nuorisotyöttömyys huolettaa ja siinä tulee edelleen vahvistaa moniammatillista yhteistyötä alueen eri toimijoiden kesken. Tässä myös oppivelvollisuuden nostamisen odotetaan pidemmällä aikajänteellä tuovan tilanteeseen parannusta.

Työllisyyden kuntakokeilu tähtää siihen, että kansallisesti työttömien palvelut olisivat jatkossa tehokkaampia ja vaikuttavampia. TE-palveluiden yhdistäminen kaupunkien/kuntien palveluihin on järkevä askel, jolla päästään etenemään kohti tavoitetta. Salon kuntakokeilussa lean-ajattelu ja sujuvat asiakasprosessit ovat olennaisen tärkeitä, jotta saadaan toiminta hyväksi ja laadukkaaksi. Asiakkaan saama lisäarvo palveluissa on ensisijainen asia, jota tarkastellaan. Samalla huomio kiinnittyy tehokkaaseen ja hyvin johdettuun päivittäiseen tekemiseen, ratkaisukeskeisesti ja palveluprosesseja kehittäen.